

Företagens rätt till sitt eget avfall

- **Visita anser att äganderätten och därmed besöksnäringens förutsättningar för ett effektivt miljöarbete ska stärkas genom att en möjlighet till frival på avfallsområdet skyndsamt införs.**

Bakgrund

Klimatutmaningen är starkt kopplad till vår resursanvändning och en övergång till mer cirkulära är en nödvändighet för att nå klimatmålen. Besöksnäringen arbetar med detta och det finns exempel på flera företag som redan har etablerade affärsmodeller på plats som bygger på cirkulära och klimatsmarta lösningar. Det kommer att krävas stora investeringar för att lyckas tillvarata de resurser som finns på marknaden och företagen kommer att vara motorn bakom de investeringarna. Eftersom avfall i växande utsträckning utgör en värdefull resurs är ett starkt skydd för företagets äganderätt till just detta en grundbult för ökad cirkularitet.

Det finns dock en ökande oro på grund av att alltmer av företagets avfall inom besöksnäringen definieras som kommunernas egendom. Detta beror på att man vid implementeringen av det nya avfallsdirektivet ersatte begreppet hushållsavfall med begreppet kommunalt avfall. En oavsiktlig konsekvens av detta är att omfattningen av det kommunala ansvaret ändrats och nu omfattar avfallsströmmar som tidigare bedömts som verksamhetsavfall.

Det innebär att företag riskerar att bryta mot lagstiftningen ifall de låter privata entreprenörer fortsätta hämta, förädla och cirkulera deras eget avfall. Detta hämmar såväl innovation samtidigt som det riskerar hota redan existerande klimatsmarta och hållbara affärslösningar. När det gäller avfallshantering kan privata aktörer ha större möjligheter än kommunen att möta besöksnäringens olika verksamheters behov av flexibilitet och speciallösningar.

En restaurang kan till exempel ha behov av mer frekventa hämtningar av matavfall än som erbjuds för hushållen. Att få exempelvis matavfall hämtat en gång per vecka eller varannan vecka fungerar dåligt för restauranger, särskilt under sommarmånader och besöksintensiva perioder. Verksamheter kan också vilja gå längre eller snabbare i sitt miljöarbete än vad som är möjligt i kommunen med särskild hantering av avfallet, såsom till exempel kompostering av matavfall eller genom att använda fritryolja till biobränsle. För att kunna nå miljö-, klimat-, och

hållbarhetsmål behöver verksamheterna även kunna få statistik om avfallsmängder, något som är svårt att få från kommunerna. Att kunna samordna transporter för att minska utsläpp skulle också kunna utvecklas och göras på ett betydligt effektivare sätt än idag

Äganderätten utgör en grundbult i en väl fungerande marknadsekonomi. I dagens samhälle är det givet att avfall har ett värde och att det i högsta möjliga utsträckning ska cirkuleras till nya resurser igen. Att som företag behöva lämna ifrån sig sitt eget avfall till en kommun när företagen själva har höga ambitioner om hur de vill återanvända eller återvinna avfallet med hög miljö- och klimatnytta ter sig orimligt ur flera aspekter. Om företagen inom besöksnäringen vore säkra på att de äger sitt avfall skulle de i högre utsträckning våga satsa på nya investeringar i cirkulära lösningar.

En utredning om att införa ett så kallat frival, dvs att företag som själva vill ta hand om sitt avfall ska få möjlighet att välja detta, presenterades redan under 2021. Utredningen ställde sig mycket positiv till ett införande av frivalet och detta har även andra instanser gjort, såsom exempelvis Naturvårdsverket, Konkurrensverket och Delegationen för cirkulär ekonomi.

Förslaget om frival enligt den tidigare utredningens förslag behöver skyndsamt införas. Att tydliggöra avfall som en resurs skulle leda till fler cirkulära lösningar inom besöksnäringen, ökad klimatnytta och nya investeringar på hållbarhetsområdet. Det skulle även minska den osäkerhet som nu råder för de aktörer som redan har utarbetade hållbara affärsmodeller för deras avfall.